

M. S. Eesti-Ma Rahwa

Kalender,

ehf

Läht - N a m a t

I 7 9 3.

Alasta peäle, pärrast meie

Jesanda J. Esusse Kristusse
Sündimist.

Teatlikas

Trükkitud Lindforsse Kirjadega.

**Pärrast sedda kallist Jesusse Kristusse
sündimist, on tännawo se 1793. aasta.**

Pärrast ma ilma lomist 5742

Pärrast Luterusse õige usso alles-
wõtmist 277

Pärrast wanna katko 136

Pärrast sedda kui wäggi Prauburgi
laks 114

Pärrast sedda kui Toompä põllend 09

Pärrast sedda sure näha hakkatust 98

Pärrast teist katko 83

**Pärrast meie armollisema Keisti ta
Sure Praua K A T A R I N A
sündimist 64**

**Pärrast sedda kui ta hakkand wakkit-
sema 32**

Pühha = Päwa Märk B.

Joulo = ja Wastla = päwa wabhel,
on 10 Maddalat ja 2 Päwa.

Märfide selletaminne.

Noor ku.

Essimenne werendel.

Täis ku.

Wiimne werendel.

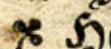
Hea aadrit lasta.

Hea kappo lasta.

Hea arstimisse rohto wotta.

Hea külwada ning istutada.

Hea lapsi wõdrutada.

Sedda, mis pitkaliste peab lastwama.

Hea puid raiuda hõne tarwis.

Alhjo tarwis.

p. pärrast.

p. l. pärrast lounat.

e. l. enne lounat.

P. Pühha.

JANUARIUS. Neäri = Ku.

Kristusse ümberleikamiss. Luk. 2, 21.

1 Loupääw	Neäri - Pääw		11, 13. e. l.
	Uita Jesu		

JESUS Egiptusse maal. Matt. 2, 13.

2 Pühhapääw	P. pärr. Neäri P.	Kange
3 Esmasp.	Set	✓ kilm
4 Teisipääw	Enok	✱ ja
5 Kesknäddal	Metusalem	✱ ja
6 Neljapääw	S. Running. P.	felged
7 Kede	Julianus	
8 Loupääw	Errart	

JESUS 12 aastat wana. Luk. 2, 41.

9 Pühhap.	1 P. pärr. 3. R. P.	✓	Ilmad
10 Esmasp.	Paawli P.		
11 Teisipääw	Erwin	nende	
12 Kesknäddal	Rein	järres	
13 Neljapääw	Hilarius	le	
14 Kede	Welfs	on	
15 Loupääw	Liril	✓	on

Sel Kuul on 31 Päwa.

Pulmad Kana Liinas. Joann. 2, 1.

16 Pühhap.	2 P. pärr. 3. R. P.		5, 46. p. l.
17 Esmasp.	Tõnnise P.		
18 Teisipääw	Utsel	✓	udduz
19 Kesknäddal	Sara		seb
20 Neljasp.	Wab. Sebast.		ja
21 Kede	Neto	✱	lumz
22 Loupääw	Winfent		mez
			fadbo,

Pealikust Kapernauma Liinas. Matt. 8, v. 1

23 Pühhap.	3 P. p. 3. R. P.		ning
24 Esmasp.	Timoteus		
25 Teisipääw	Paawli Umb.	✱	5, 52. e. l.
26 Kesknäddal	Polikarpus		pehmed
27 Neljap.	Krisostom		Ilmat
28 Kede	Karel		
29 Loupääw	Samuel	✓	odata.

Kristus laewa: peäl. Matt. 8, 23.

30 Pühhap.	4 P. p. 3. R. P.		9, 37. p. l.
31 Esmasp.	Ann		

1 Teisipääw	Pirrit	☸	Niiske
2 Kestnåddal	Kuunla P.		ja
3 Meljapääw	Hanna		uddune
4 Rebe	Weronika	✓	lumme
5 Loupääw	Agata		

Umb: rohhuft. Matt. 13, 24

6 Pühhapääw	P. p. 3. R. P.	☾	8, 11. p. l.
7 Esmaspääw	Rikart		
8 Teisipääw	Kåsperdina	✠	saoga.
9 Kestnåddal	Salomon		Selle
10 Meljapääw	Kolastika	♣	jårrel
11 Rebe	Edo		felgeb
12 Loupääw	Eilalia	^	

Kristusse Imutamisest. Matt. 17, 1.

13 Pühhap.	P. p. 3. R. P.		tuuls
14 Esmasp.	Walentin		
15 Teisipääw	Wanastina	☉	0, 49. e. l.
16 Kestnåddal	Juliana	^	feb

17 Meljap.	Aleksander	ja
18 Rebe	Konfordia	kül
19 Loupääw	Simon Apost.	^

Wina: mäest. Matt. 20, 1.

20 Pühhap.	9 P. e. Kr. III. P.	mad
21 Esmasp.	Jesaias	☸ St.
22 Teisipääw	Petri P.	☉ 4, 52. p. l.
23 Kestnåddal	Nestor	mat.
24 Meljapääw	Maddise P.	✓
25 Rebe	Serenus	Selge
26 Loupääw	Wiktorius	♣

Kälwi: Mehhest. Luk. 8, 4.

27 Pühhap.	8. P. e. Kr. III. P.	taew.
28 Esmasp.	Justus	✠

16nel selle fu päwal touseb päite, kello 7 lähhab
alla, kello 5. pääw on 10, õ agga 14. tundi pitt.

M. J. 1742. W. 18.

MARTINUS

Vaasto, Ku.

1 Teisipäät	Albinus	 8, 9. e. l.
2 Keisnädal	Medea	
3 Neljapäät	Cers	 Range
4 Keis	Adrian	tuul
5 Loupäät	Janus	 sed,

Kristusse Rannatamisest. Luk. 18, 31.

6 Pühapäät	<i>P. Vaastus</i>	fels
7 Esmaspäät	Kotwrid	ged,
8 Teisipäät	<i>Wassila P.</i>	 1, 49. p.l.
9 Keisnädal	<i>Wöör, Pääm</i>	<i>Tuhla P.</i>
10 Neljapäät	Perpetua	 lummit
11 Keis	Konstantin	saddus
12 Loupäät	<i>Krefo</i>	sed

Kristusse Riisatamisest. Matt. 4, 1.

13 Pühapäät	<i>P. Vaastus</i>	Ilmad.
14 Esmaspäät	Sakarias	Heit
15 Teisipäät	Longinus	
16 Keisnädal	Kert	 5, 48. p. l.
17 Neljapäät	Eruto	 lit.

Sel Kuul on 31 Päwa.

18 Keis	Willemina	lud,
19 Loupäät	Rabriel	peawas

Kananea Naesest. 15, 21.

20 Pühapäät	<i>P. Vaastus</i>	paist
21 Esmaspäät	Matrona	 sed
22 Teisipäät	Pent	ja
23 Keisnädal	Kawael	 3. 681
24 Neljapäät	Tiits	<i>46. e. l.</i>
25 Keis	<i>Vaast. M. P.</i>	kül
26 Loupäät	Emanuel	

Sest kes kurratist waewatud. Luk. 11, 14.

27 Pühapäät	<i>P. Vaastus</i>	mad
28 Esmaspäät	Rideon	Pä
29 Teisipäät	Rido	wad.
30 Keisnädal	Abonias	 6, 48. p. l.
31 Neljapäät	Tettlaus	

Ionel selle ku päwal touseb päike kello 6 lähhab
alla kello 6 pääl on 12. ja ö 12. tundi pilt.

201335. Jürri - ehk Mahla - Ku.

1 Rede	Karjaliste P.	Uddu:
2 Loupääw	Teodorus	
5000 Mehhe sōdmisest. Joann. 6, 1.		
3 Pühhap.	P. Paastus	feb
4 Esmasp.	Ambros	† miis:
5 Teisipääw	Maksim	* ket
6 Keßnāddal	Kōlestin	ja
7 Neljapääw	Aron	☾ 8, 32. e.l.
8 Rede	Liborius	peh:
9 Loupääw	Bogislaus	met

JESUS kinnwidega wiisatud. Joann. 8, 46.		
10 Pühhap.	P. Paastus	Imad.
11 Esmasp.	lea	☼ Willo
12 Teisipääw	Julius	tuul,
13 Keßnāddal	Serwasius	* aiab
14 Neljasp.	Kānni - Pääw	wih:
15 Rede	Karin	☉ 7, 32. e.l.
16 Loupääw	Rudolfw	ma

Sel Kuul on 30 Päwa.

Kristusse sisse: sōdmisest. Matt. 21, 1.		
17 Pühhap.	P. Paastus	☼ kōtko;
18 Esmasp.	Walerian	☼ selle
19 Teisipääw	Simon	* jār:
20 Keßnāddal	Udolarius	rel
21 Neljap.	Suur Nelj. P.	☉ sel:
22 Rede	Suur Rede	☉ 6, 39. e.l.
23 Loupääw	Jürri Pääw	geb

Kristusse ülestoumisest. Mark. 16, 1.		
24 Pühhap.	1 Pühha	tuul:
25 Esmasp.	2 Pühha	feb
26 Teisipääw	3 Pühha	Pä:
27 Keßnāddal	Ludolfw	* ☼
28 Neljapääw	Klaus	☉ 8, 44. e.l.
29 Rede	Witalis	wad.
30 Loupääw	Reinmund	

12 nel selle ku päwal touseb päilik, pole tundi pärrast kello 4 ning lähhab alla. pool tundi pärrast kello 7. Pääw on pitk 15. ja 9. tunni.

Kiinnipandub ulfist. Joann. 20, 19.

1 Pühhapääw	P. p. Uuest. P. Wolbri P.	
2 Esmaspääw	Sigismund	 Selge
3 Teisipääw	Leibwinne	taew,
4 Restnädal	Rottart	willud
5 Neljapääw	Susanna	 Död,
6 Rede	Domisilla	nende
7 Loupääw	Tanislauß	 3. 4. e. l.

Heast Karjatsfest. Joann. 10, 12.

8 Pühhapääw	P. p. U. P.	jär:
9 Esmasp.	Job	rel
10 Teisipääw	Parnabas	 sojad
11 Restnädal	Wiktoria	ja
12 Neljapääw	Kert	wihmaz
13 Rede	Liberatus	sed
14 Loupääw	Sabina	 6, 6. p. l.

Urrikesse aia pärrast Joana. 16, 16.

15 Pühhap.	P. p. U. P.	Sl:
16 Esmasp.	Jodokus	 mad.

17 Teisipääw	Erif	 Tuulne,
18 Restnädal	Isaac	peäwar
19 Neljap.	Uinko + Pääw.	paiste
20 Rede	Pill	
21 Loupääw	Tesiderius	E 11, 47. e. l.

Kristusse ärraminemise fest.

Joann. 16, 5.

22 Pühhap.	P. p. U. P.	sed
23 Esmasp.	Eduard	 head
24 Teisipääw	Pendiks	Sl:
25 Restnädal	Urwau	mad,
26 Neljapääw	Uale + Pääw.	 ja
27 Rede	Ester	Mür:
28 Loupääw	Peet	 5, 29. p. l.

Digest pallumisest. Joann. 16, 23.

29 Pühhap.	P. p. U. P.	ristas
30 Esmasp.	Petronella	 min:
31 Teisipääw	Wikand	ne.

8mal selle ku päwal touseb päike pole tundi pärrast kello 3. ning lähhab alla, pole tundi pärrast kello 8. päaw on pitt 17. d agga 7. tundi.

1	Restnåddal	Rotskal	Willud
2	Neljapääw	Enar + Pääw	tuulz
3	Rede	Rasmus	† fed
4	Loupääw	Liso	Slmad

Nõmustajast. Joann. 15, 26.

5	Pühhapääw	4 P. p. III. P.	nende
6	Esmaasp.	Artemius	8, 14 v.l.
7	Teisipääw	Lukretsia	☿ janiel
8	Restnåddal	Medardus	fojad
9	Neljapääw	Pertram	☼ ja
10	Rede	Pittem Pääw	pallas
11	Loupääw	Blawius	wad

Pühhaft Waimust. Joann. 14, 23.

12	Pühhap.	1 Pühhi	Pääwad,
13	Esmaasp.	2 Pühha	2, 20. t. h
14	Teisipääw	3 Pühha	wahhel
15	Restnåddal	Witas	kange
16	Neljapääw	Justina	Mürz
17	Rede	Kreet	risz

18	Loupääw	Nikander	tas
JESUS ja Nikodemus. Joann. 3, 1.			
19	Pühhap.	3 Uino J. P.	5, 26. p. 5
20	Esmaasp.	Abgarus	☼ misz
21	Teisip.	Rael	sega.
22	Restnåddal	Abkasius	Selge
23	Neljapääw	Pasilius	☾ taew.
24	Rede	Zani Pääw	Sojad,
25	Loupääw	Kristiana	☼ ja

Nikkast Mehhest. Luk. 16, 19.

26	Pühhap.	1 P. p. 3. a. J. P.	nüüd,
27	Esmaasp.	Labislaus	☼ 6, 43. e.l.
28	Teisipääw	Josua	wihmas
29	Restnåddal	Petr. Paul	☼ fed
30	Neljapääw	Judit	☼ Pääwad.

ionel selle Ku Pääwal touseb päike 3. werendel pärrast kello 2. ning lähhab alla, üks werendel pärrast kello 9. Pääw on pikk 18 ning üks pool tundi. S on 5 ning üks pool tundi.

1 Rede	Teobald	Sojad
2 Loupääw	Heima Mar. P.	
Surest Dhto = sama: aiaf. Luk. 14, 16.		
3 Pühhap.	P. p. 3. a. J. P.	felged
4 Esmaasp.	Ulrik	head
5 Teisipääw	Anselm	 11, 7. e. l.
6 Restnåddal	Hektor	Päs
7 Neljapääw	Trino	wad.
8 Rede	Temetrius	Selge
9 Loupääw	Kilian	taew,
Kaddunud Lambast. Luk. 15, 1.		
10 Pühhap.	P. p. 3. a. J. P.	wägga
11 Esmaasp	Elenora	foe
12 Teisipääw	Hindrik	 9, 36. e. l.
13 Restnåddal	Marrette P.	fel-
14 Neljapääw	Ponawent	ge
15 Rede	Upof. Jagg.	ja
16 Loupääw	Alufust	

17 Pühhap | **P. p. 3. a. J. P.** | Olge armoliesed. Luk. 6, 36. | foe.

18 Esmaasp.	Rosina	Selle
19 Teisipääw	Kuwina	 järrel
20 Restnåddal	Elias	9, 58. e. l.
21 Neljasp.	Daniel	5 woifs
22 Rede	Upollina	wih-
23 Loupääw	Karolina	ma-
Rohkest Kallasagist. Luk. 5, 1.		
24 Pühhap.	P. p. 3. a. J. P.	ja
25 Esmaasp.	Jacobi P.	
26 Teisipääw	Anno	 9, 45. p. l.
27 Restnåddal	Marta	tule-
28 Neljapääw	Peadrin	 pole
29 Rede	Olowl P.	 pbras
30 Loupääw	Abdon	

Wariseride Nigussfest. Matt. 5, 20.
31 Pühhap. | **P. p. 3. a. J. P.** | ma.

14 nel selle ku päwal, touseb päike 3. werendel pärrast kello 4. ning lähhab alla, werendel pärrast kello 7 päaw on pütk 14. ning üts pool, 8 agga 9 ning üts pool tundi.

1 Esmasp.	Petri Wang.	Kans
2 Teisipääw	Annibal	ged
3 Kestnåddal	Eleasar	 II, 39. p. l.
4 Neljap.	Judas	Mürs
5 Rede	Lominikus	ris
6 Loupääw	Eugenius	✓ tas

4000 Mehhe söötmissfest. Mark. 8, 1.

7 Pühhapääw	7 P. p. 3. a. J. P.	mis
8 Esmapääw	Siriakus	sed,
9 Teisipääw	Romanus	* wihs
10 Kestnåddal	Lauritse P.	 4, 58. p. l.
11 Neljapääw	Herm.	*
12 Rede	Eisebius	† mas
13 Loupääw	Klara	ja

25alle Prohwerioest. Matt. 7, 15.

14 Pühhap.	8 P. p. 3. a. J. P.	rahs
15 Esmap.	Rutti Mar. P.	hes
16 Teisipääw	Isak	ga.
17 Kestnåddal	Dnesimus	 II, 29. p. l.
18 Neljap.	Ieno	Λ Tuul

19 Ke		sed
20 Lou		Pääwad,
	üü	6, 1.
21 Püh		eits
22 Esma		its
23 Teisipääw		tud
24 Kestnåddal		Ilmad
25 Neljapääw		2, 9. p. l.
26 Rede	Fre	willo
27 Loupääw	Perent	tuul.

Jerusalemma ärrarikmissfest. Luk. 19, 41.

28 Pühhap.	10 P. p. 3. a. J. P.	Niis
29 Esmap.	Jaana Galk.	ked
30 Teisipääw	Rebeka	Pä
31 Kestnåddal	Benjamin	 wad.

14. selleku päwal touseb päike 3. werendel pärrast kello 4 ning lahhab alla, werendel pärr. kello 7. p. on pük 14. ning üks pool, õ agga 9. ning üks pool tundi.

SEPTEMBER

elli-Ku.

- 1 Neljapääd
- 2 Rede
- 3 Loupääw

aunid
6. e. l.
iwad

- 4 Pühh
- 5 Esma
- 6 Teisipä
- 7 Keßnädal
- 8 Neljapääm
- 9 Rede
- 10 Loupääw

9.
ja
felged
Päwad
pdrawad
wihma
1, 27. e. l.
† pole.

Ubigar:
Gobald

Kurdist ja teletumast. Mark. 7, 31.

- 11 Pühhap.
- 12 Esmasp.
- 13 Teisipääw
- 14 Keßnädal
- 15 Neljapääm
- 16 Rede
- 17 Loupääw

12 P. p. 3. a. S. P. P. P. P.
Sirus
Amatus
Ullendam.
Nikodemus
Eiwemia
Titus

Taew
pilwes,
willud
uddus
3, 48. e. l.
† sed

Sel Kuul 30. Päwa.

Preestrist ja Lewitist. Luk. 10, 23.

- 18 Pühhap.
- 19 Esmasp.
- 20 Teisip.
- 21 Keßnädal
- 22 Neljasp.
- 23 Rede
- 24 Loupääw

12 P. p. 3. a. S. P. P.
Wauštus
Tõus
Mattew
Mor
Dse
Kleowas

ja
wihmas
sed
Päwad.
Kange
tuul
6, 43. e. l.

Kümnest Piddali: tõbbisest. Luk. 17, 11.

- 25 Pühhap.
- 26 Esmasp.
- 27 Teisipääw
- 28 Keßnädal
- 29 Neljapääm
- 30 Rede

12 P. p. 3. a. S. P. P.
Tetel
Udolv
Wentfel
Hieronimus

felge
taewaga.
Willo
ja
† tuul-
ne.

12nel selle ku päwal touseb päike kello 6. ning
lähhab alla kello 6. pääm on piti 12. ning 6 ka
12. tundi.

OCTOBER. Ma - eh! Roja - Ru.

1 Loupääw | Wolrad | 6, 58. p.l.

Mammionast. Matt. 6, 24.

2 Pühhap.	17 P. p. 3. a. J. P.	Wahhel
3 Esmasp.	ier	selged
4 Teisipääw		ja
5 Restnåddal	Wille	willud,
6 Neljapääw	Unalia	wahz
7 Rede	Susanna	† hel
8 Loupääw	Rustaw	II, 12. e. l.

Maini Kiina surmuf. Luk. 7, 11.

9 Pühhap.	16 P. p. 3. a. J. P.	wihma-
10 Esmasp.	Purkart	fed
11 Teisipääw	Angelus	ja
12 Restnåddal	Mai	roppud
13 Neljapääw	Cerefia	Päs
14 Rede	Kalikstus	wad.
15 Loupääw	Heddo	7, 56. p. l.

Wee többifest. Luk. 14, 1.

16 Pühhap. | 17 P. p. 3. a. J. P. | Segga-

Sel Kuul on 31 Päwa.

17 Esmasp.	Olop	† ne
18 Teisip.	Lukas	ja
19 Restnåddal	Lutsius	niist
20 Neljapääw	Wendelin	Ilm.
21 Rede	Ursel	Kälz
22 Loupääw	Sewerin	mad

Suremaji Käsjust. Matt. 22, 34.

23 Pühhap.	18 P. p. 3. a. J. P.	10, 38 p.l.
24 Esmasp.	Wlorentin	† Odd.
25 Teisipääw	Kristian	Kange
26 Restnåddal	Umandus	tuul
27 Neljapääw	Wilip	wahhel
28 Rede	Engelbrecht	luminez
29 Loupääw	Apfolon	ga

Alwatud Innimesest. Matt. 9, 1.

30 Pühhap.	19 P. p. 3. a. J. P.	segaatud.
31 Esmasp	Wolfgang	2, 56. e. l.

16nel selle ku päwal wuseb päike pole tundi parrast kello 7. ning lähhab alla pole tundi parrast kello 5. päaw on pitt 9. d. 15. tundi.

NOVEMBER.

Talve: Ku.

Sel Kuul on 30 Päwa.

1 Teisipääw	Pühkade P.	Miist,
2 Keßnåddal	Pingede P.	udda:
3 Neljapääw	Kottlib	✓ ne,
4 Rede	Ott	wah,
5 Loupääw	Råsser	hel

Pulma Ridest. Matt. 22, 1.

6 Pühhapääw	20 P. p. 3. a. J. P. 	10, 59, p. 1
7 Esmasp.	Klaudius	Iummes
8 Teisipääw	Brits	ga
9 Keßnåddal	Teodora	fegga:
10 Neljapääw	Martin Lutter	✠ tud
11 Rede	Martin Piist.	✠ Iim.
12 Loupääw	Arkadius	✠

Runninga Mehhe poiaß. Joann. 4, 47.

13 Pühhap.	21 P. p. 3. a. J. P. 	Kül.
14 Esmasp.	Leopold	 4, 59, e. 1
15 Teisipääw	Atanasiuß	✠ mad
16 Keßnåddal	Alwens	✠ pilwe:
17 Neljap.	Jonas	fed

18 Rede	Eßra	roypud
19 Loupääw	Lisbet	✠ Pääwad;

Kawwalast sullasest. Matt. 18, 23.

20 Pühhap.	22 P. p. 3. a. J. P.	tõwad
21 Esmasp.	Mar. Ohwerd.	Külmes
22 Teisipääw	Sesilia	 o, 58, p. 1.
23 Keßnåddal	Klement	tamisfe
24 Neljapääw	Josias	✠ pole.
25 Rede	Rabbrina P.	Sel:
26 Loupääw	Konrad	ged

Kristusse Eisse: sõitmisest. Matt. 21, 1.

27 Pühhap.	1 Kr. Lull. P.	tuulfed
28 Esmasp.	Künter	✠ Pää:
29 Teisipääw	Erwert	 10, 41, e. 1.
30 Keßnåddal	Andrese P.	✠ wad.

õmal selle ku päwal touseb päike pole tundi
päärast kello 8. ning lähkõd alla pole tundi pär-
rast kello 3. päaw on pitt 7. õ agga 17. tundi.

DECEMBER

Joulo = Ku.

1 Neljapäärw	Urent	Uddune
2 Kede	Kandidus	✓ ja
3 Loupäärw	Parbo	wahhel

Lähhel enne wiimist Päwa. Luk. 21, 25.

4 Pühhapäärw	2 Kr. Tull. P.	Lummes
5 Esmaspäärw	Wolber	faddo.
6 Teisipäärw	Niggolas	 1, 14. p. 6
7 Restnädal	Natalia	• Selle
8 Neljaspäärw	Mar. Samiie	järrel
9 Kede	Juhkum	külz
10 Loupäärw	Lühhem Päärw	mad

Johannes Wangi-tornis. Matt. 11, 2.

11 Pühhap.	3 Kr. Tull. P.	felget
12 Esmasp.	Ottilia	Päs
13 Teisipäärw	Lutsia	wad.
14 Restnädal	Niklasius	 2, 45. p. 2
15 Neljapäärw	Johanna	Pehz
16 Kede	Lidia	✓ med
17 Loupäärw	Albina	Slinad

Sel Kuul on 31 Päwa.

Joannesse Tunnistusfest.	Joann. I, 19.
18 Pühhap.	4 Kr. Tull. P. Päwad,
19 Esmasp.	lott pea
20 Teisipäärw	Abraam kilm
21 Restnädal	Toma Päärw pea
22 Neljasp.	Deata fulla.
23 Kede	Udo I, p. 2.
24 Loupäärw	Ewa Selged

Kristusse Sündmisfest. Luk. 2, 1.

25 Pühhap.	Koulo	kilmad
26 Esmasp.	Leine Pühha	Slinad
27 Teisipäärw	Kolmas Pühha	lõppetawad
28 Restnädal	Süta laste P.	• fedda
29 Neljasp.	Noa	Uas:
30 Kede	Tawet	† ta.
31 Loupäärw	Silvester.	 10, p. 4

10 nel selle ku päwa touseb päike werendel pä: rasi kuu 9. ja lähkai all. werendel pä: rasi kuu 2. pä: w on pi k 5. ja üts pooltundi, d ayga 18. ja üts pooltundi.

Päwa- ja Ku- Warjutamisest.

Pääw üksi, saab sel Aastal kaks kord warjutud, agga mollemad Warjutamisest ei polle meie pool mitte nähtawad.

Mis peab tehtama, et kui inimenne lähhab surrence, et ta ei saaks maetud, enne kui ta wiisist surnud on.

Parrago Jummal! saggedaste sünnib se õnnetus, et inimesed mahha maetakse, enne kui nemmad weel diete surnud, waid raskest minnestuskes on. Sest inimenne ei olle weel seddamaid surnud, kui ta ennam ei nä egga kule, enmast ei liguta egga hinge ei tomba. Temma woib jo kulum ja kange olla; ja on ommeti weel ellus. Temmal woitwad pealegi sünnised tähhed ihho külges olla, temma sillmad woitwad kustund olla; ja süsti ei olle ta weel surnud. Misuggused süggawad minnestuskes tulleswad, kui werri soonte sees jääb seisima, ja kui südda ennam ei tulsu. Agga süsti inimenne ei olle weel mitte surnud. Waid ta surreb süs wast, kui werri soonte sees tarretab, ja wessi

ga ni koromaste tiini sidduda, kui ta agga
sedda woib kañnatada. Sepeäle peab ta
wårskid sare=fored wõtma, neid kiwwiga
purruks peksma, ja neid selle kõhha ümber
pannema ja martsoga tiini sidduma. Kui
seäl ei olle sare=pund liggimail, siis pango
ta wårsket mulda, mis ta ülestaewab, selle
kõhha ümber. Müüd peab ta koi minne-
ma, sare=fored wee sees kupputama, ja sed-
da wet sojalt joma. Pärast peab ta terra-
wa nwa otsaga sedda hawa suremaks tegge-
ma, ja kuppotsarwega werd seält seest wälja
tombama. Pärast woiab ta sedda kõhta
sütte=tullepaistel poom=õlliga, ja panneb
jälle sare lehyed ja fored selle ümber. Kui
ta ei woi kuppo sarwe leida, siis peab ta
monnikord püssi=rohto selle hawa peäl laste-
ma põlleda, ja aiati üht lusfika tait poom-
õlli sisse wõtma. Kui ta sel wiisil selle ha-
waga on teinud, siis woiab ta sedda paela
ehk nõri jälle lahti tehha.

Mis

wessi werrest lahkeb, nenda kui se suisel
aial pima jures sünnib. Siis wast õige
surm tulleb. — More rahwa jures se sün-
nib saggedaminne, kui wanna rahwa jures
et nemmad peält näitwad, kui ollefsid nem-
mad surnud, ehk nemmad kül weel ella-
wad. Siiski on üksford ühhes küllas sa-
samaal üks 70 aastane naene jälle ülesär-
kud, kui ta jo olli pestud ja surno rides.
Temma wäimees tahtis ühhe nabri naesega
tedda sängist wälja tõsta. Siis ütles na-
bri naene, et ta piddi surno suurt warwast
näppistama: sest temmal olli se rummal eb-
ba usk, et siis surnud ei hakka koddõ káima.
Ehk nüüd kül ükski surnud, kui ta õiete sur-
nud ja maetud on, ei woi jälle taggasi tul-
la; siis teggi se mees ommeti, mis na ri
naene käsits. Ja watq! mis fundis? Se
wanna eit arkas ülles ja sirutas ommad
kæed omma wäimehhe pole: ja se mehhife
ehmaras ni wägga, et ta pea ollefs otseti
mah-

mahha lāngend. Þárrast sedda eðas se
wanna moor weel kolm þáwa, enne kui ta
ðiete surri: ja olleks ta nenda mahha maes-
tud, siis olleks ta wissist hauas üllesārland.

Need haigusse, mis sees innimenne ni
wāgga woib keið ommad meled kautada ja
minnestusse sisse langeda, otsego olleks ta
surnud; need on: keigesuggused alwamissed,
werri tōbbi, langetōbbi, süddame wool-
med, põrna haigus, jooksero sissikondas,
ja katk. Nenda ka, kui emma ehk lapsed
ilmale kues, ehk warsi þárrast sündimist
surrewad, ehk ka kui emma surreb, enne
kui ta last saab ilmale tonud kus jures laps
weel woib hinges olla. Keige saggedamin-
ne juhtub se, kui innimesed, kes muido
priisked ja terwed on, äkkiselt surrewad, ol-
go seestpiddise ehk wāliaspidise wigga lābbi.
Sepárrast ei pea ka mitte neid innimesi
warsti surnuks arwatama, kes on árraup-
pund,

pund, ülles podud, wingust árralāmmatud,
kedda pitkne mahhalōi, kedda kulum wōttis,
kes sure rõmo ehk ehmatusse lābbi surrewad,
kes rāngaste on mahha kullkund ehk kel ha-
wa lābbi liaste werd wālja jooksnud. Keið
need innimesed peab ni kaua nisuggusks
arwatama, senni kui ðiete tunnistust kätte
saab, et nemmad wissist surnud on. Isse-
árramis peab targaste nende innimestega
umberkaidama, kes ennegi jo saggedaste
on minnestand.

Ei olle agga ühtegi muud tõssist märki
leida, et innimenne tõest surnud on, kui
se mādand surno hais, mis iggamees
woib tunda. Kui sesamma surno hais
wālja lõõb; siis hakkab ka surno kehha ül-
les punduma (ohkuma) nenda et waht hake-
kab sunst wālja aiama, ja mustaka-sinni-
sed märkid näitwad ennast ihho külges.
Kedda märki peab ootma igga surno jures
enne,

enne kui ta maetakse; agga kuamine ei
lähha ka tarwis otada. Kui needsinnad-
sed märkid ka monne tunni pärast hinge-
heitmist ennast näitvad; siis on surm ka
wisist seal.

Et agga ükski inimenne ei saaks mae-
tud, enne kui needsinnatsed märkid ennast
näitvad, siis peab

1) igga maiamees, kes ei tahha mõrtsu-
kaks sada omma perre rahwa jures, isse täh-
hele pannema, et temma maiast ükski surnud
ei saaks wäljawidud, enne kui temmale surmo
hais jure lööb.

2) Et agga need haiged sel wahheal,
seini kui need tõsised surma märkid ilmuvad
ei saaks holetusse ehk rummalusse läbbi ärra-
tappetud: siis ei pea neile kui surm näib
tulleva, mitte padja ehk ölge pea alt ärra
kiskuma.

kiskuma. Se on üks wägga Jummalakart-
matta kombe. Sest monned on jo seläbbi
surnud, et werri wägga äkkitselt pähhä jook-
seb, mis ei olleks sündinud, kui nende peale
lune olleks paigale jäänud.

3) Üht haiget, kellega jo näikse tehtud ol-
lewad, ei pea mitte seddamaid sengist wälja
wõtma, ja talwisel ajal külma kätte kandma:
waid tedda peab weel 3 ehk 4 tundi sängi jät-
ma, ja sojaste kinni katma.

4) On temmal surres Minna wäheha-
walt terrawaks läinud, on temma silma tag-
gused sisse langenud, on temma silmad süg-
gawaste pea sisse wäänud, on temma kõrwad
külmaaks läinud: on nahk temma pea otsa ees
kõrwaks läinud, ta silm näggo mustakaks
kähwatand; siis woib tedda nelja tunni pärs-
rast peita, ja ölgede peale mahha panna, ja
siis peab ootma senni kui surmo hais wälja
lööb, enne kui tedda hakkatakse matma.

5) Agga kui ühhe furno näggo ei olle suest mudeitud, ehk kui ta äkkitselt on surnud; siis ei pea tedda mitte enne sängist wälja wõtma, enne kui saab katsutud, kas weel ello temma sees peaks ollema, ehk kas tedda weel woiks ellusse ärratada. Sepärrast peab, kui se woib sündida, tohter ehk welsker ehk mu moistlik inimenne abbiks kutsutama, et ta, kui nisuggune luggu kaes on, õppetaks, mis tulleb tehha, et surnud jälle elluse touseks. Kui keik on ärrakatsutud, ja ei tahha ühtegi aitada, siis peab ikka ootma, senni kui need tõssised surma märkid ilmuwad, se on, se furno hais, ja need mustad tähhed: ja ei pea mitte tüddinema, kui ka monne päwa peaks õdetama.

6) Keik need, kes puseppa ammetiga ünnberkäiwad, ja püsärkid tewad, peawad rargaste keik furno märkid õppiina tundma, ja ei

ei pea ühhegi püsärki kaant enne kinni tõuma, enne kui furno hais on tunda.

7) Oiguuse pärrast peaks iigas kallas moisa polest üks naene seätama, kelle ammet olleks, keik surnud kallas pesta: ja üks nisuggune naene peaks õppetust sama, et ta diekte teaks wahhet tehha, surma wahhel ja raste minnestusse wahhel.

8) Se on üks wiis, mis wägga kido wäart on, et kirriko aia peal furno püsärk weel üks kord lahti tehakse, ja et matja rahwas, enne kui surnud mahha pannakse weel üks kord temma filmi katsuwad, et woiks dige julge olla, et ta tõest surnud on. Agga sedda ei tohhi siis mitte tehha, kui se surnud nisugguses tõwmes on olnud, mis pea mu rahwa külge hakkab. Kirriko: õppetaja woiks siis seal jures need sannad sõlda: Wacse innimesse päwad on kui rohhi, ta õitseb nenda kui diekte wäljal: kui tuul temma

ma ülle lähbâb, siis ep olle tedda en-
nam, ja temma asse ei tunne tedda
mitte ennâ!.

Mis innimestega, peab tehtama, kelle
pârrast meie kahhe wahhel olleme,
kas nemmad on surnud, ehk
minnestand.

Nes, kui nisuggune luggu kätte tulleb, om-
ma süddant ei tahha pattoga koormada;
se peab teggema, nenda kui üks moistlik
tohter Prantsosi maal teggi. Sedda sin-
nast tohtrit kutsuti ühhe moisnikko jure, kes
sojas tõwres raskestes maas olli: agga ta
joudis wägga hilja, haige olli jo surnud,
keif olli walmistatud mattuseks. Müüd on
seäl maal se wiis, et kui üks rikkas innimen-
ne sureb, temma kehha tohtrist lahti leiga-
takse,

takse, et ta sissikonnast woib nähha, mis
wigga temma ellule on otfa teinud. Seäl
kambri, kus furno kehha seisis, ollid kaks
firriko teenrid kes surnud walwasid, ja selle
Ma wiisi järrele palwed luggesid. Nende
kahhe mehhe wahhel olli se ülle riid tous-
nud, kes neist matmisse jures piddi ollema,
ja sedda haua rahha ennesele tenima. Sedda
rido waigistama laks tohter kambri, ja seju-
res katsus ta ka sedda surnud, ja leidis, et
temmal ei olnud õige furno näggo. Sedda-
maid laskis ta sedda surnud soja wodi pañ-
na, ja panni temmale kuppõ sarwed rinda-
de, pihhade ja sõarte peäle, ja laskis tem-
male nende kohtade peäl kuppõ. Keif tem-
ma ihho laskis ta õruda (mühkida) jämme-
da rätikuttega, mis kaddakaga ollid läbbi-
suietatud ja sojaks tehtud: ja selle õrumisse
jures laskis ta temma kõhto hellaste rinda-
de pole wantada. Kui se weel ei tahtnud
aitada; siis panni ta temmale kanged õru-
tud

tud mää-rekfast khrwade tabha, ja jalaade
alla sojad teiliskiwid, ja lastis temma
labbajalla allused har aga nihtida. Wäh-
hā harwalt ilmušid selle moisnikko jures tōest
märkid, et ta weel hinges olli. Nūnd pid-
das tofter pallawad leiba temma ninna al,
ja wallas monne lusikkatāt jodawat wina
temma suhho. Se peäle hakkas se minnes-
tand rūpama ja teggi omnad silmad lahti,
mis tofter olli lastnud jodawa winaga kas-
ta, nenda kui ka silmataggused. Nūnd
juttustas se moisnikk keik sedda rido, nende
kähhe mehhe wahhel, mis ta keik selgeste
olli kuulnud minnestuskes olles, ehk ta kül-
isse ei keelt egga muid liikmid ei samud ligu-
tada. Tofter aitās tedda nūnd ka jälle ter-
wisse jure, nenda et ta pārrast sedda wā-
kume aastad ellās.

Nendasammoti tuli lūskford Inglis-
maal üks kaupmees, kaks pāwa, pārrast
omma

omma emmanda surma, kōis: ja se surmud
olli jo tee peäl, mahha matmissek. Se
kaupmees, tahtis meelt ārra heita, ni wāg-
ga armastas ta omma abbikasa. Sepār-
rast ei armud ta ka wāhhemalt jārrele, nems-
mad piddid selle surmoga jälle teepeält tag-
gasi pōdrma. Et ta nūnd diete tōeste teā-
da saaks, kas temma emmand surmud ol-
leš; siis lastis ta temma ihho monnes koh-
tas terrawa noaga tākida, ja panni kuppō-
sarwed peäle. Ta olli jo 25 kuppō-sarwe
pānnud, ilma et sest abbi olleš nāhha ol-
nud: egga kui temma sedda kuet kuppōsar-
we kolmatkūmmend peäle panni, siis ārkas
se emmand ākkitselt ālles ja kissendas: oh
Gummal, miks teie mind nenda pinate!
Ta tōusis mūd jälle ellama ja sai terwerks.—
Ja nīšugusi luggusid wōiks mondagi weel
juttustada, mis wōistlikud toftrid kōhto-
polest on lastnud kolutada, mu-rahwale
mainitsussek, et mees ei saaks omma naese,
X 5
egga

egga naene omma mehe, egga wannemad
omma laste mõrtsukaks, rummalusse ja
holetusse läbbi, kui nemmad neid wägga
rutto matwad.

Wis innimestega peab teggema, ked-
da külm on wõtnud nenda et nem-
mad näitwad surnud ollewad.

Innimesed, kedda külm on wõtnud, ei
olle wahhest weel diete surnud, waid agga
kangeks külmetand, otse kui üks oon, ja
neid woib ka nisammoti jälle sullatada kui
sedda tööd tarkusega ettewoetakse. — Men-
da olli üksford üks mustlane, se läkkitas
omma kaks poega, südda talwe aial, asia-
aiamisse peäle wälja. Sel päwal olli suur
pakkane et lummi kiddises jallade all: se pä-
rast mäenitses ta ommad poiad, et nemmad

ei

ei piddand wina wõtma, sest et wiin unni-
seks ja tuimaks teeb, ja kui siis innimenne
mahha istub puhkama; siis ei olle armo, külm
tappab tedda: agga kes pakkasega wahwas-
te peäle käib, selle ülle külm ei sa woimust.
Mihkel, se wannem poeg, teggi omma issa
mainitsusse järrele, ja ni kaua kui Tehwan,
se noorem poeg, temmaga ühhes kous käis,
hoidis ta ennaft ka wina wõtmisse eest.
Agga nende te lahkus pea, sest et nemmad
teine teise kohta läksid, ja nüüd wottis Teh-
wan esimisses kõrtsis sutaht wina, ja tei-
ses nisammoti, ja seäl, kuhho issa tedda
olli läkkitand, seäl anti temmale jälle üks
hea sutaht. Se ei olnud wägga kangel,
kus temmal asja-aiamist olli, ja õigusse
pärast olleks ta piddand aegsaste jälle koi-
joudma: agga õ tulli peäle, ja Tehwan ei
joudnud mitte koi. Keigel õsel ei saand
temma koddone wahwas silmad kiini, kar-
tusse ja murre pärast: ja ni pea kui päaw

X 6

hakkas

hakkas koituma, mõtsid isä ja wend hõb-
bust, ja läksid Tehwanit otsima. Ja wa-
ta! esimesse kulla tagga leidsid nemmad
tedda tee ääres maas, kangel's külmetand
kui putükki. Nemmad siidusid tedda hob-
bose peäle, ja wiisid tedda küllasse, kus
nemmad rahwõest pallusid, et nemmad sel-
le wäse inimesselle üht soja sängi piddid
andma, et wiiks katsuta, kas ta weel hinges
olleks. Nenda pallusid nemmad, monnegi
ukse ees, agga kui rahwas kulis et se üks
mustlane olli, siis lükkasid nemmad ust
jälle nende ninna eest kinni. Wimal's tullid
nemmad ühhe mõistlikko mehhe ukse ette,
kes Jummalat kartis, ja selle meles olli,
mis Jesus Euangeliummis sest Samaria-
mehhest ütles, kes rõõwlitte lätte olli sattu-
nud. Sesimane hea mees teggi omma ust
lahi, ja lastis sedda külmetand poisi sisse
tua: agga temma isse joõkis omma nabit
sedda

sedda koolmeistrit kutsuma, kes üks mõist-
lik mees olli, ja teadis nifugguste asjadega
ümberkäia. Se tuli siis otse kui nemmad
sedda külmetand kehha tahtsid soja tuppä
kanda. „Piddage! hüd's temma, Jum-
mala pärrast! teie tappate sedda inimest,
kui temmal weel hing sees on:” ja nenda
lülkas ta neid taggasi. Nattuste teggi ta
niid rehhe al asfed lumme, ühhe waaksa
kõrgelt ja lastis selle külmetand poisi rided
selhast mahha kiskuda, ja kui ta ihho al-
lasti olli, panni ta tedda selle lumme peäle,
ja mattis temma ihho ülle ültse lummega
kinni, nenda et üks päimis su ja ninna lahti
jaid. Sedda lund wautas ta kolm poit
sõime ülle keige ihho kinni, ja kui ühhes
kehhas lummi hakkas sullama, siis panni
ta seddamaid jälle unt lund seina peäle.
Issa ja wend, ja teised inimesed, kes
seäl jures ollid panniid essite selle mõistlikko
koolmeistri nou wasto, sest nemmad arwa-
sid

sid, et sel wiisil se innimenne piddi weel ennam
arrakulmetama. Agga õnneks joudis kir-
riko õppetaja seina peale, kui nemmad selle
innimesse kallal mõllasid. Kirriko õppetaja
kiris koolmeistril, et ta mõistlikult olli teis-
nud, ja seini kui nemmad seal seisid, ja ots-
sid, mis sest piddi sama, küssis ta perrenaese
kääst, eks se suur kilm ei piddand temma
ounad arrarikuma? Nenda se siis ka olli.
Siis mõttis ta kaht oun, mis hõpis jae-
tand ollid, ja panni üht ouna soja ahjo peä-
le, ja teist õige kilmma wee sisse, kus weel
jää-killud sees ollid. Kui se oun ürrikest
aega ses kilmmas wees olli olnud, siis olli
ta jälle hea, korwa ja illus, õfsego ei õlleks
ta kilmmetand olnud. Agga se teine oun,
mis ahjo peäl olli sulland, se olli tammaks
lainud, ja ei temmale jäänd ennam ei kare-
wa egga maggo. Waat siin näte teie, üt-
les kirriko õppetaja, et surem kilm, kilmma
wäija kissub: agga äkline sojoke teeb, et
need

need asjad, mis enne kilm olli kofko tom-
band, nüüd jälle wägga äktselt paisuwad.
Separrast on se oun, mis sojas olli, õfsego
maddand: ja jäetand innimenne peab ka
armotummalt surrema, kui tedda soja ahjo
järe wiakse; sest et temma werri ja lihha
soja kääs äktselt paisub, ja seläbbi hukka
lähhab, õfsego se oun. Ja sel sammal wi-
sil woib ka tehha, kui nairid ehk muud ju-
red keldris ehk kotas jäetawad. Kui nem-
mad siis ka ennam innimestele ei kolbaks,
siis on nemmad õmmeti weiste toidusseks
kolbolissed". — —

Kui kirriko õppetaja alles nenda kõnne-
les, siis punnastas koolmeister äktselt üle
keige silmuäo rõmo pärrast, ta teggi suud
polest lahti ja sirutas käd trawa pole,
õfsego tabbaks ta Gummalat tannada, et
temmal üks hea tõ hästi olli korda lainud.
Ta olli tähele pannud, et se jäetand inni-
meene

menne lumme al hakkas wäbbe hingama.
Nüüd kutsus ta perrenaest, et ta ruttuste
üht soja sängi piddi walmistama, ja rätti-
tud ja nartsud sojendama. Tehwan hak-
kas nüüd töest üht liikmet teise järrele ligu-
tama, ja issa ja wend ei teadnud, kuida
nemmad piddid sedda ausa koolmeisterid tän-
nama. — Ta pühkis nüüd sedda lund, so-
ja, agga mitte pallawa rätikuttega, ihho
külgest ärra, ja panni sedda haiget soja wo-
di, ühhes kambri, mis ep olnud kütud,
sest et äkline soe temmale olleks woind kah-
jo tehha. Temma ihho sai nüüd ikka pun-
nasemaks, ja ta tundis wallusat sängi-
mist nahha wäbbel, sest olli arwada, et
külmi wäl'a läks. Temma parrem jalg üksi
jäl walgest, ja tuimaks. Sepärrast pan-
ni koolmeister sedda jalga pütti täie lumme
sisse, panni paar peotait sola lumme sekke,
ja jättis sedda jalga ni kaua lummesse, kuni
ni se ta punnaseks läks. Ta andis seäl ju-
res

res rahwale ka sedda õppetust, et nemmad
nenda piddid teggema, neile kel külmi ühtki
liikmet ärrawottab: ja kui külmi inimesse
nimna rikub, siis woiks lund nartsoga
peäle panna. Kui Tehwan jo joudis nela-
da, siis andis koolmeister temmale üht lus-
sikatait soja ädikast, kus sees noa otsa täis
met olli, sisse, ja pärrast wäbbä kaddaka
marja sawti, soja weega. — Sel wahhe
aial olli wälsker, kes seäl liggidal ellas, ka
seina joudnud. Se küsis, kas nemmad
selle haigele ollid adrit laksnud? Koolmeis-
ter kostis: „ei mitte, aus issand, sest se
woiks kahjo tehha, ja woib inimest tappa,
kui sedda ilma targa nouta tehakse. Wäls-
ker laskis temmale nüüd adrit, ja andis
temmale üht pulwri, et temma sest nelli
kord päwas piddi üht noa otsa täit wõtma,
külma weega. Sedda kambri laskis ta
nüüd wäbbä hawalt sojaks tehha, ja läse-
kis, et se haige monnel päwal ei piddand
middagi

middagi muud söma kui tango-leent. Agga
õllut egga wina ei piddand ta koggonistegi
wõtma. Enne kui wälsker ärra läks, an-
dis ta rahwale weel sedda õppetust, et, kui
neil sure pakkasega tarwis lähhäks teed kääia,
et nemmad siis ei peaks wina wõtma, waid
selle assemel üht suutäit ädikast rüpama,
ja süddame kinnitusseks middagi solast söma.
Käed ja jallad peaksid nemmad enne raswa-
ga woidma, ja nenda ka silma näggo õlle-
ja raswaga. Keige ennamiste agga lähhäb
tarwis et inimenne kilmaga pristist ligub
ja enmast soiko ämisse eest hoia. Ta jut-
ustas neile ka, et ta ükskord üht inimest
jälle oli ellusse aitand, kes jo kaks päwa
oli jätand olnud.

Nenda siis Tähran jälle omma terwist
kätte sai, selle hea ja jummalakartlikko meh-
he abbi läbbi, kes tedda omma maiasse üs-
leswõttis, ja selle koolmeistri tarkusse läbbi,
ja

ja seläbbi, et se rahwas keik selle wälskri
õppetusse järrele teggi. Temma isä ei
teadnud kuida ta omma tännalikkö süddant
piddi ülesnäitma. Ta pakkus selle rah-
wale rahha, sest et ta rikkas mees oli.
Agga nemmad ei wõtnud middagi, waid
mõtlesid nende sannade peäle, mis Jeesus
ütleb: (Matt. 10, 42.) „Kes ial üht neist
„sinnatsist wähhemist agga jodab ühhe kül-
„ma wee karrikaga, tõest minna ütlen teile,
„se ei pea ommast palgast mitte ilma jä-
ma“. — Jaggamees panni nüüd sedda lug-
gu wägga immeks, ja Wähhapärwal teggi
kirriko-õppetaja jutlust, selle Ewangeli-
ummi üle, kus seist Samaria mehhest räkital-
se: ja ta kitis sedda heateggia meest nihäs-
ti kui sedda moistlikko koolmeistrit. Agga
selle rahwale, kes ommad ukseid ollid kinni
pannud selle mustlasse eest; nendele andis
ta libbedat nomimist, nenda et nemmad ka
hähbenesid, ja kindlaste nou wõtsid, eodes-
piddi

pidi igga haddakissele abbi-tebha, kui se
ka mušlane ehk mu alw pölgitud innimenne
olleks.

Mis Innimessega peab teggema kes Wees uppub.

Kui ühhel waesel innimesel se õnnetus
peaks juhtuma, et ta uppub; siis peawad
need, kes tedda leidwad, tedda sebdamaid
wee seest wälja toomata, ja püüdma, ted-
da jälle ellusse aitada. Se jures peab keif
need asjad tähele pannema, mis meie siin
loeme:

1) Kui teie üht uppund innimest weest
wälja toomate, siis käige hellaste temmaga
ümber, et teie temmale wigga ei te.

2) Ärge pange tedda mitte pead allaspid-
ni, jallad ülespidi, ja ärge ruiduge egga
weretage

weretage tedda mitte: sest seläbbi woiks tem-
ma surra, kui ta weel ellus on: waid ligutage
temma liikmed hellaste.

3) Kui seäl ei olle honed liggidal, kus teie
üht uppund innimest leiate, siis leikage seäl
saunias sebdamaid temma rided seljast mah-
ha, kaitwatage temma ihho rätikurtega, ja
katke tedda riettega kinni, nenda, et siin-
näggö üksi paljaks jääb. Puhhastage ka war-
malt temma suud, kui seäl mudda sees on; ja
sedda woite teie ühhe julle ehk rohho kõrrega
tehha, woite ka temma suud puhta weega
lopputada, ja temma ihho jälle küljeli kânata,
et wessi jälle saust wälja jookseb. Kui honed
liggimail on, siis woib se keif holpsaaminnue
hones sundida.

4) Kui üks tohter ehk wäster liggimail
on, siis peate teie warsi temma järrele laski-
tama, ehk sedda ka warsi moisa teada and-
ma,

ma, et moisawannemad woiwab noud ja ab-
bi sata.

5) Kui teie sedda uppund innimest kaus-
gele ühte hõneste tahhate kanda ehk weddada;
siis pange olge ja rided reddeli peäle, ja se-
na peäle sedda kehha wassako külje peäle, ja
nenda et pea asse wähhä kõrgem on. Wige
tedda ühte tuppä, kus ei olle wägga soe, eg-
ga sumbund hais, agga ärge pange tedda mits-
te rehhe alla, kus kange tuul läbbi käib.
Siis druge temma ihho soja willaste riette-
ga mis kaddakatega on läbbisuitsetud.

6) Tehke temmale keeket tubba tūmma as-
set mis soe on, ja katke tedda riettega hästi
kinni, nenda et silmnäggo üksi paljas on, ja
pange temma rindade peäle, reite wahhele ja
kõhho peäle sojad willased nartsud ja soad
tirowid jallade alla.

7) Druge

7) Druge niid temma kääwarred ja reied
ja temma kõhto, nenda et teie sedda kõhto
hellaste rindade pole wantate. Teie drute
soja ja läbbisuitsetud rätikuttega, ja jallade
al kowwa asjaga: agga sejures peab ikka katz-
suma, et ihho jääb kinnikattetud. Wahhel
põrate teie ka temma ihho teise külje peäle ja
drute kowwaste möda selja luud. Mässige
siis sojad tirowid nartsude sisse, ja pange neid
nende kõhtade peäle, mis teie tükki aega olles
te drunud.

8) Kui se kuuw druminne ei tahha weel ab-
bi tehha, siis ripputage nartsude peäle piri-
tust ehk kanget wina, tehke neid sojaks ja
druge nendega.

9) Mi kawa, kui monningad selle drumisse
kallal on, pearwad teised pühidina hinge tem-
ma sisse puhhuda. Agga se woiw sel wiisil
sündida; puhhastage esite temma rinnä
fullega

fullega feigest muddast, ja siis pistab üks
kange mees ühhe sulle ehk pilliroo otsa ühhe
ninna sõrme sisse, ja teine peab temma suud
ja teist ninna-sõrmet kinni. Nüüd puhub
se mees tuggewaste selle pilliroo läbbi, ja tei-
ne peab kät selle uppund innemesse kõhho peal
ja pannes tähhele, kas temma rind kergib.
Kui sedda tunnukse, siis peab puhhujal wah-
hel kinni, ja teine wantab hellaste kõhto ri-
napole üles, ja nenda ikka wahhel puhhutamise,
wahhel wantakse. Ja sedda ei pea süski weel
wahha jätma. Kui ka jo olleks nähha, et se
innimenne hakkab hingama.

10) Seal jures on ka hea, kui teie pääte
selle innimessele tubbaka suitso taggant sisse
aitada: ja se woib sel wiisil sündida: woidke
ühhe pibowarre otsa, õli-ehk raswaga, ja
pistke sedda ühhe tolli otsa takka pärra: sole
sisse, wahhe ristlu pole siis wottab üks mees
teist pibust jua, wottab suud, ni paljo kui ta
ial

ial woib, täis suitso, ja puhub sedda feigest
wäest pibowarre läbbi selle innimesse ihho
sisse. Nagu ka selle id jures peab se ihho
ikka kinnitattud jama.

11) Kui se inimenne weel ei tahha hinga
sada, siis kättistage ühhe fullega temma
ninna sees, puhhugate Minnatubbakad süna sisse
piddage brutud märeikast temma ninna ees,
õruga temma silmataggused, kõrwataggused,
seljalund, reied, riinad, ja temma peo pees-
sad ja jalla: allused kange wina el piritussiga.
Kui se keik ei tahha aitada, siis pistke temma
jallade alla ja küünite alla noela otsaga, ehk
pühkake muul wiisil temma nahhale wähest
wallo tehha.

12) Kui teie keik need nouud temma käl-
lal kaks ehk kolm tundi ollete ärrakatsund, ja
ello ei tahha weel mitte ilmuda: siis tehke
temmale sojas lautas asfed pallawast sittast,
ja

ja kätke temma ihho ülleültse õige pallawa
sittaga kinni, nenda et silmnägo üksipäinis
lahti jääb. Ja nenda laske tedda siis rahho-
liste paigal olla, senni kui wälsker, ehk moi-
sast abbi tulleb. Ugga pange wahti temma
järe seisima, kes tahhale panned, eks ei ilmu
ello: märkid.

13) Kui temma silmnägo, ehk temma sil-
ma kulmud, ehk muud liikmed hakkawad lihu-
ma, kui temma mõttad ja palled punnase-
maks lõwad, kui temma mõttad hakkawad
warrisema, kui ta hakkab õhtama, ehk kui
temma rind kergib, ehk kui süddame kocht hak-
kab tufsuma, kui süsifond hakkab korrisema,
kui waht hakkab temma suust wälja aiama, siis
on need asjad märkiks, et ello taggasi tulleb.

14) Müüd peate teie sedda õrumist ja hini-
ge süse puhhumist, jälle uest ettemõtma, ag-
ga õrnaste. Kätke tedda sejures jälle soja
riettega

riettega kinni, ja pange sojad kinnid temma
süddame kocht ja jallade alla. Kui üks laps
peaks uppuma, siis on keige parrem, et üks
paar terwed sured innimesed tedda ühhes
sojas wodis enneste wahhele pannewad.

15) Kui se ihho wähhä hawalt jälle sojaks
lähhab, ja kui ta hakkab hingama; siis kät-
suge ka, kas ta woib neelda: andke temmale
wähhä soja wet ja adikast, ehk ka wina, wee-
ga seggatud suhho: agga ärge lissage enne
teist järe, enne kui ta sedda esimest lusfika-
tuit on alla neland.

16) Kui se haige jouab nelada, agga tem-
mal on weel rõdga kurtus, ja ta tahhab nens-
dago õksesele aiada; siis andke temmale lei-
get wet meega, ja kuttistage sullega temma
kurtus, õruga sejures temma süddame kocht
ja kopputage temma selga: se teeb tedda
õksendama, ja se on hea.

17) Kui

17) Kui temma uinub maggama, siis las-
ke tedda rahholiste maggada, ja kui ta illes
ärkab, siis andke temmale wahha soja ollut.

18) Kui tohter ehk wälsker tulleb, siis
tehke mis need käsfiwad tehha: agga nende
järele peab ille mindama, kui neid ial liggi-
dalt sada on: sest kui se ärrauppuud innimenne
ka jälle illesärkab, siis lähhab ommeti nende
nou ja abbi tarwis, et ta jälle diete terweks
saaks.

19) Kui üks innimenne talwisel aial juhs-
taks uppuina; siis peab tedda esite sulkata-
ma sel wisil, kui siin rannatus sest õppetust on
antud.

Kui teie nendefinnaste õppetuste järele
tete; siis woite teie tedda kahjo mis wah-
hest Jummalale wessi ühhe ehk teise innimes-
sele woib tehha, jälle parrandada. Ehk
nüüd

nüüd küs wahhest üks innimenne mee sees
nisuggust õnnetus woib sada, olgo omma
rummalusse ehk holetusse läbbi, ehk ka et
temmale ilma omma süta nisuggune appar-
tus juhtub: siis ommeti iggaks peagi
woib ärraawada, mis kallid Jummalale
anded need järele ja jõed ja viad on.
Mõtlege agga, mis suurte kasso nemmad
meile seläbbi saatwad, et nende peäl hõlp-
faste monned asiad wenede ja patidega
woib ühhest paigast teise weddada: mõtlege
mis kallid asid se kallapüüdminne on, mis
läbbi ni mitto tubhat ianimesed omma
pead toitwad: mõtlege mis suurte kasso need
wessiwestid innimestele saatwad; Kui teie
kegi sepeale mõtlete; siis ei jona teie Jum-
malat küs tannada, selle kalli ande eest.
Agga, nenda kui ükski asid siin ilmas täie-
lik ei olle, waid igga hea asid mis kasso
satab, se woib ta kahjo tehha; nenda on
ka issearranis se Jummalale and, se wessi.
Jõed

Jõed ja viad tuiswad (paisuwad) wahhest
wee laggumisse aial, ehk sure wihma järrel,
ni wägga, et nemmad ülle kalda aiawad,
ja rahwofesse põllud ja heinamaad rikku-
wad. Agga seks on Jummal innimessele
moistust andnud, et temma teaks nisugguse
kahjo eest hoida. Nenda woib ka sähher-
dusse äppardusse wasto abbi tehha, kui
agga aegsaste hooft se eest kantakse. Kus
jõel maddal kallas on, seäl woib sedda
haggude, mulla- ja kirowidega kõrgutada;
kus jõe äres põldudes nõud kohhad on,
seäl woib krawid lābbileikada, et wessi
peāseb alla jooksuma. Agga seina lāhhāb
ennam kui ükslasse mehhe joud tarwis:
sepārrast peab üks naber teisele abbi tegge-
ma, kui sesuggune hādda kätte tulleb. Seks
meid Jummal panni ühheskous ellama, et
teine teisele abbi teeks ni paljo kui agga
temma joud kānnab. Ja sedda teeb wis-
sist igga mees heal meel, kui agga esite
se

se kindel nou rahwofesse siiddames on asu-
nud, ikka parremaks sada, ja teik asjad
parreminne tehha. Peālegi teeb inni-
menne ikka isseennesele teige suremat head,
kui ta liggimessele hāddas abbi teeb: sest
se lābbi tenib ta ennesele mu rahwa sõbrust,
ja kui temma jälle hādda sisse sattub, siis
tewad teised temmale jälle heal meel abbi.
Ja nenda tulleb innimestele jo siin Ma peäl
üks taewalik ello.

Lada: piddamiesed Eeesti Maal.

Neäri Kuus: 7mal ja 8mal Páwal Paltisi
Liinas, on Lada, kus teigsuggust kaup,
weitsid ja hobuseid müakse.

Selsammal Kuul 10mal ja 11mal Páwal,
Hapsalo Liinas, neudasammoti Lada.

Selsammal Kuul, seitsemel, ja kahheksamal Pá-
wal kolmatsümmeend, Rakwerre Liinas,
sesammasuggune Lada.

Rüüla: Ku kolmondamal Páwal Paide: Liin-
as sesammasuggune Lada.

Jaani: Ku 16mal ja 17mal Páwal Rakwerre:
Liinas, neudasammoti Lada.

Selsammal Kuul 20nemast Páwast sadik, ka
otsani, Tallinnas suur Lada teigesugguse
kaubaga.

Selsammal Kuul 25mal Páwal Paides neu-
dasammoti Lada.

Wiheli: Ku, 14mal ja 15mal Páwal Hapsalus.
Selsammal Kuul 21heimal Páwal Paides.

Wina: Ku esimeses ja teisel Páwal Paltisi:
Liinas, Weitse: hobuse- ja teigesugguse kau-
ba Lada.

